

Міністерство освіти і науки України

Інститут спеціальної педагогіки НАПН  
України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10)  
КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ  
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ  
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ РОЗУМОВО  
ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ**

**Я У СВІТІ**

5 клас

**Укладачі:** Трикоз С.В. – канд.пед.наук,  
старший науковий співробітник  
лабораторії олігофренопедагогіки,  
Інституту спеціальної педагогіки;

Блеч Г.О. – канд.пед.наук,  
старший науковий співробітник  
лабораторії олігофренопедагогіки,  
Інституту спеціальної педагогіки

Київ - 2014

**5 клас**

**(35 год., 1 год. на тиждень )**

N	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1	8	<p><b>Людина як особистість</b></p> <p>Місце людини в природі та суспільстві. Життя – найвища цінність.</p> <p>Людське „Я”. Характер людини. Риси характеру притаманні українському народу (чесність, доброта, щедрість, працьовитість тощо). Гартування характеру.</p> <p>Історія досягнень людини у науці, мистецтві, спорті (на вибір вчителя).</p> <p>Шляхи досягнення успіху.</p> <p>Зовнішність людини. Акуратність.</p>	<p><b>Учень/учениця</b></p> <p><i>розуміє</i></p> <p>місце людини в природі та суспільстві;</p> <p><i>наводить приклади</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- позитивних рис характеру людини;</li> <li>- відомих людських досягнень;</li> <li>- має уявлення про людські чесноти;</li> </ul> <p><i>визначає та пояснює</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- значення охайності у зовнішньому вигляді та у веденні справ людини.</li> </ul> <p>* за запитаннями вчителя та малюнками наводить приклади того,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- що людина є частиною природи;</li> <li>- що людина є членом суспільства;</li> </ul>	<p>Розвиток наочно-образного мислення у процесі вивчення місця людини у природі та суспільстві.</p> <p>Поширення та поглиблення уявлень та понять про індивідуальні характерологічні особливості людей.</p> <p>Розширення та уточнення лексики іменниками та прикметниками, що</p>

			<p>*за малюнками та вимогою вчителя виявляє моральні якості та позитивні риси характеру у повсякденному житті.</p>	<p>позначають характер людини.</p> <p>Запам'ятовування та відтворення інформації про вчинки відомих людей.</p> <p>Виховання акуратності у зовнішньому вигляді та у веденні справ.</p>
2	9	<p><b>Людина серед людей</b></p> <p>Людські чесноти.</p> <p>Ввічлива людина. Правила поведінки у сім'ї.</p> <p>Ти і твої друзі: правила товаришування, спільної гри, праці, навчання у класі, групі.</p> <p>Повага до старших.</p> <p>Правила поведінки у громадських місцях. Правила гостинності та</p>	<p><b>Учень/учениця</b></p> <p><i>розуміє та пояснює</i></p> <p>- що людина є членом суспільства.</p> <p><i>за малюнками наводить приклади та пояснює сутність правил поведінки:</i></p> <p>- в сім'ї;</p> <p>- в школі;</p> <p>- в громадських місцях;</p> <p><i>за малюнками та запитаннями вчителя пояснює</i></p>	<p>Формування позитивних якостей особистості, складових вихованості.</p> <p>Виховання правил поведінки в сім'ї, школі, громадських місцях тощо.</p> <p>Збагачення, уточнення активного словника лексиною, що позначає</p>

	<p>поведінки у гостях.          Людська гідність.          Правда і неправда у людському житті.          Як уникнути конфліктів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- що є чеснотами людини;</li> <li>- як уникати конфліктів і чому це необхідно;</li> <li><i>за малюнками наводить приклади</i></li> <li>- культурної поведінки людей у сім'ї, школі, на вулиці;</li> <li><i>малюнками та запитаннями вчителя встановлює</i></li> <li>- зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, наводить приклади;</li> <li>- перевагу добрих взаємин над конфліктами;</li> <li>- сутність доброзичливості, поступливості;</li> <li>- вживає доречно слова етикету;</li> <li>правильно поводить у громадських місцях;</li> <li><i>*за малюнками та вимогою вчителя</i></li> <li>правильно поводить у громадських місцях.</li> </ul>	<p>моральні категорії.</p>
--	--	---	----------------------------

3	10	<p><b>Людина у суспільстві</b></p> <p>Україна – незалежна держава. Значення державних символів: Прапора, Герба, Гімну. Громадянин України. Ознайомлення з правами і обов’язками громадян.</p> <p>Стосунки людей у суспільстві.</p> <p>Держава, конституція, закон.</p> <p>Правопорушення: не можна чинити злочин собі, іншим людям, природі.</p> <p>Ознайомлення з юридичною відповідальністю за правопорушення, поширені серед дітей.</p> <p>Турбота громадян про довкілля, історичну та культурну спадщину України.</p> <p>Моделювання соціальних ролей (учень – учитель – директор школи; покупець – продавець, водій, міліціонер тощо).</p>	<p><b>Учень/учениця</b></p> <p><i>має уявлення про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- права і обов’язки людини;</li> <li>- право на життя, захист, відпочинок, працю, освіту;</li> </ul> <p><i>за малюнками наводить приклади</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- позитивного та негативного ставлення до старших ті молодших;</li> <li>- дотримання правил співжиття у суспільстві;</li> <li>- невідворотності відповідальності за скоєнні правопорушення;</li> </ul> <p><i>за запитаннями вчителя пояснює</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- що таке правопорушення;</li> <li>- юридична відповідальність;</li> </ul> <p><i>за малюнками та запитаннями вчителя пояснює</i> значення і зміст державних символів;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- має уявлення та практично виявляє</li> </ul>	<p>Формування уявлень про державу, конституцію, закон, правопорушення, на основі усвідомлення сутності понять.</p> <p>Розширення уявлень про рідний край, історичні традиції, обряди тощо.</p> <p>Розширення та уточнення лексики іменниками та прикметниками, що означають обрядові свята, промисли, страви.</p> <p>Виховання любові до рідного краю, України, моральних якостей тощо.</p>
---	----	---	--	---

			<p>турботу про своє оточення, довкілля, культурну спадщину;</p> <p>- має уявлення про сутність людських взаємовідносин у процесі виконання соціальних ролей ;</p> <p>*має уявлення про державні символи;</p> <p>*за нагадуванням вчителя правильно поводить у суспільстві.</p>	
4	5	<p><b>Людина і світ</b></p> <p>Земля – спільний дім.</p> <p>Україна на карті світу. Інші країни світу. Найближчі сусіди України.</p> <p>Співробітництво людей у питаннях збереження довкілля.</p> <p>Внесок кожної людини у збереження культурних і природних багатств.</p> <p>Внесок українців у винаходи людства, Інші досягнення у науці, культурі, спорті.</p>	<p><b>Учень/учениця</b></p> <p><i>має уявлення про:</i></p> <p>Землю як спільний дім для всіх;</p> <p>- Україну як одну з країн на карті світу, суверенну державу;</p> <p><i>за запитаннями вчителя та малюнками наводить приклади</i></p> <p>- співробітництва України з іншими країнами стосовно проблем охорони природи;</p> <p>- досягнень українців у різних галузях</p>	<p>Розвиток просторової орієнтації в процесі визначення своєї місцевості на карті України .</p> <p>Розвиток пам'яті на основі збереження інформації про культурно історичні традиції, видатних українців. Розвиток</p>

		<p>(науці, культурі, спорті);</p> <p>*має уявлення про Землю як спільний дім для всіх;</p> <p>*за малюнками наводить приклади збереження природних багатств.</p>	<p>наочно-образного мислення на основі вивчення країн світу.</p> <p>Розвиток усного мовлення в процесі складання розповіді про Україну за планом.</p>
--	--	--	---

3 години резерв

**Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року:**

- наводить приклади позитивних рис характеру людини; відомих людських досягнень;
- має уявлення про позитивні риси характеру: щирість, працьовитість, наполегливість тощо;
- дотримується охайності у зовнішності та у веденні справ;
- має уявлення про права (право на життя, захист, відпочинок, працю, освіту) і обов'язки людини;
- наводить приклади позитивного та негативного ставлення до старших ті молодших; дотримання правил співжиття у суспільстві; невідворотності відповідальності за скоєнні правопорушення;
- має уявлення про правопорушення та юридичну відповідальність;
- має уявлення про сутність людських взаємовідносин у процесі виконання соціальних ролей;
- має уявлення про Україну як одну з країн на карті світу, суверенну державу;
- наводить приклади співробітництва України з іншими країнами стосовно проблем охорони природи;

- має уявлення про досягнення українців у різних галузях (науці, культурі, спорті).

**\*Орієнтовані показники сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:**

- має уявлення про те, що людина є частиною природи, членом суспільства;
- за вимогою вчителя виявляє моральні якості та позитивні риси характеру у повсякденному житті;
  - має уявлення про державні символи;
  - за нагадуванням вчителя правильно поводить себе у суспільстві;
  - має уявлення про Землю як спільний дім для всіх;
  - за малюнками наводить приклади збереження природних багатств.